

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Державної служби
статистики

_____ Арсен МАКАРЧУК

_____ 2026 року

РОЗ'ЯСНЕННЯ

**щодо показників форми державного статистичного спостереження
№ 3-наука (річна) "Звіт про здійснення наукових досліджень і розробок"**

I. Загальні положення

1. Ці роз'яснення містять інформацію щодо показників форми державного статистичного спостереження № 3-наука (річна) "Звіт про здійснення наукових досліджень і розробок" (далі – форма).

2. Показники форми вміщують дані за звітний рік у цілому по юридичній особі, включаючи дані її філій, представництв, відділень та інших відокремлених підрозділів.

3. Значення показників мають формат представлення за одиницями вимірювання:

показники щодо витрат на здійснення наукових досліджень і розробок (далі – НДР) – тисяча гривень (з одним десятковим знаком);

показники щодо кількості відпрацьованого часу працівниками та дослідниками, задіяними у виконанні НДР, – людиногодина (з одним десятковим знаком);

показники щодо кількості працівників та дослідників, задіяних у виконанні НДР у межах підприємства, – осіб.

4. Показники форми формуються з використанням реєстрів бухгалтерського обліку, Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (далі – План рахунків) та Інструкції про застосування Плану рахунків, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 21 грудня 1999 року за № 892/4185 та № 893/4186 (зі змінами), а у випадку ведення обліку за спрощеною формою – Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва, затвердженого

Держстат
№19.1.2-05/35-26 від 25.08.2026
КЕП: Макаруч А. В. 25.08.2026 12:16
3FAA9288358EC0030400000D03A3B008BC1E100
Сертифікат дійсний з 12.03.2025 00:00 до 11.03.2027 23:59

наказом Міністерства фінансів України від 19 квітня 2001 року № 186, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 05 травня 2001 року за № 389/5580 (зі змінами), Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 2013 року № 1203, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 25 січня 2014 року за № 161/24938 (зі змінами), національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджених відповідними нормативно-правовими актами Міністерства фінансів України, міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, а також даних особових справ працівників.

5.3 урахуванням рекомендацій, викладених у Керівництві Фраскаті "Настанови щодо збору та публікації даних про дослідження та експериментальні розробки" (доступно за посиланням: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/nauka/2023/11/15/01/Kerivnytstvo.Fraskati-2015-15.11.2023.pdf>), форма не містить даних про послуги з надання науково-технічної інформації, діяльність з випробувань і стандартизації, техніко-економічних обґрунтувань (крім техніко-економічних обґрунтувань дослідних проєктів), спеціалізованої медичної допомоги, дослідження, пов'язані з політикою, програмні оцінки (консультування з питань політики або програм), діяльність виключно з фінансування НДР, непряму допоміжну діяльність, яка забезпечує підтримку НДР (транспортування, зберігання, прибирання, ремонт, технічне обслуговування, діяльність щодо забезпечення безпеки, адміністративна та канцелярська діяльність, здійснювана не тільки для НДР).

6. Показники щодо витрат на здійснення НДР не включають інформацію щодо податку на додану вартість (далі – ПДВ).

7. У випадку відсутності даних у блоці "Інформація щодо відсутності даних" може бути проставлено позначку "V" за причиною "Відсутнє явище, яке спостерігається". Інші причини відсутності даних не використовуються.

II. Показники форми

1. Дані щодо витрат на здійснення НДР містять інформацію про витрати у звітному році на НДР з урахуванням вартості робіт, виконаних співвиконавцями на договірній основі, із розподілом за видами робіт (фундаментальні наукові дослідження, прикладні наукові дослідження, науково-технічні (експериментальні) розробки). Цей показник уключає поточні витрати, у тому числі витрати на оплату праці, та капітальні витрати на придбання земельних ділянок і споруд, устаткування тощо (за винятком суми амортизаційних відрахувань на повне відновлення основних засобів) для здійснення НДР.

До поточних витрат на НДР, крім витрат на оплату праці персоналу, уключаються інші поточні витрати (витрати на закупівлю матеріалів, устаткування, обладнання та послуги для здійснення НДР у звітному році (наприклад вода і паливо (включаючи газ і електрику); книжки, журнали, довідкові матеріали, передплата на бібліотеки й наукові товариства тощо; умовно нараховані або фактичні витрати на невеликі прототипи або моделі, виготовлені за межами статистичної одиниці; та матеріали для лабораторій (наприклад, хімікати, тварини тощо)); на програмне забезпечення (розробку, модернізацію, супроводження програмного забезпечення, ліцензії тощо), а також витрати, пов'язані із залученням осіб, які не працюють на підприємстві, але роблять безпосередній внесок у НДР (консультанти з питань НДР, студенти аспірантури/докторантури (якщо вони отримують компенсацію у вигляді грантів на НДР), професори пенсійного віку тощо).

Витрати на НДР розподіляються за національними та іноземними джерелами фінансування, а також за галузями наук:

природничі науки (математика, комп'ютерні та інформаційні науки, фізичні науки, хімічні науки, екологічні науки та науки про землю, біологічні науки, інші природничі науки);

інженерія та технології (цивільне будівництво, електротехніка, електронна техніка, інформаційна інженерія, машинобудування, хімічна інженерія, медична інженерія, екологічна інженерія, екологічна біотехнологія, промислові біотехнології, нанотехнології, інші технології);

медичні науки та науки про здоров'я (основна медицина, клінічна медицина, медичні науки, медичні біотехнології, інші медичні науки);

сільськогосподарські та ветеринарні науки (сільське господарство, лісове господарство та рибальство, тваринництво, ветеринарні науки, сільськогосподарські біотехнології, інші сільськогосподарські науки);

суспільні науки (психологія та когнітивні науки, економіка та бізнес, освіта, соціологія, юридичні науки, політологія, соціальна та економічна географія, медіа та комунікації, інші суспільні науки);

гуманітарні науки та мистецтво (історія та археологія, мови та література, філософія, етика та релігія, мистецтво, історія мистецтв, виконавське мистецтво, музика, інші гуманітарні науки).

2. Показники розділу "Персонал, задіяний у виконанні наукових досліджень і розробок" форми вміщують інформацію про всіх працівників, безпосередньо задіяних у виконанні НДР у межах підприємства, уключаючи менеджерів НДР, адміністративних працівників (керування підприємством, бухгалтерський облік тощо). До зайнятих у виконанні НДР можуть бути віднесені штатні працівники, а також сумісники й особи, які працюють за договорами цивільно-правового характеру (на кінець звітного року). При цьому дані враховують тільки тих осіб, які виконували НДР або допоміжні та інші функції, пов'язані з їх проведенням. Особи, що надають допоміжні послуги, не пов'язані із проведенням НДР

(наприклад, працівники, які надають послуги з харчування, охорони), до даних розділу не включені.

До показників цього розділу включено дані щодо кількості науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, які поряд із педагогічною діяльністю виконували дослідження та розробки в науково-дослідних підрозділах чи на кафедрах.

Показники "Кількість відпрацьованого часу працівниками, задіяними у виконанні наукових досліджень і розробок" і "Із них кількість відпрацьованого часу жінками, задіяними у виконанні наукових досліджень і розробок" уміщують дані про кількість фактично відпрацьованих людиногодин за звітний рік, розраховані відповідно до Інструкції зі статистики кількості працівників, затвердженої наказом Держкомстату від 28 вересня 2005 року № 286, зареєстрованим у Міністерстві юстиції 30 листопада 2005 року за № 1442/11722 (зі змінами) (далі – Інструкція зі статистики кількості працівників).

Загальна кількість працівників, задіяних у виконанні НДР, у тому числі жінок, і кількість відпрацьованого ними часу розподіляються за категоріями персоналу (дослідники, техніки, допоміжний персонал), за рівнем освіти (доктори наук, доктори філософії (кандидати наук), магістри (спеціалісти), бакалаври (молодші бакалаври, молодші спеціалісти), інші рівні освіти) та галузями наук.

Показник щодо кількості дослідників, задіяних у виконанні НДР, містить інформацію щодо кількості наукових та інженерно-технічних працівників, які професійно займаються НДР і безпосередньо беруть участь у створенні нових знань, продуктів, процесів, методів і систем, а також кількості адміністративно-управлінського персоналу, який здійснює безпосереднє керівництво дослідницьким процесом (у тому числі керівники наукових організацій та підрозділів, які виконують НДР). Дослідники можуть мати вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня. Зазначений показник розподіляється за рівнем освіти, за галузями наук і за віковими групами (до 25 років, 25–34 роки, 35–39 років, 40–44 роки, 45–54 роки, 55–64 роки та 65 років і більше).

Крім того, із загальної кількості дослідників, задіяних у виконанні НДР, виокремлюється:

облікова кількість штатних працівників-дослідників на кінець звітного року, відповідно до Інструкції зі статистики кількості працівників, за винятком тих працівників, які перебувають у відпустках для догляду за дитиною до досягнення нею віку, передбаченого чинним законодавством або колективним договором підприємства, уключаючи тих, які усиновили новонароджену дитину безпосередньо з пологового будинку;

кількість дослідників віком до 35 років включно, які мають вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, у тому числі жінок (містить інформацію про кількість дослідників, які мають вищу освіту другого (магістерського) рівня або науковий ступінь доктора філософії (кандидата наук));

кількість дослідників віком до 40 років включно, які мають науковий ступінь доктора наук, у тому числі жінок.

Показник щодо техніків, задіяних у виконанні НДР, містить інформацію щодо кількості працівників, основні функції яких вимагають володіння технічними знаннями та досвіду в одній чи декількох сферах інженерії та технологій, природничих, суспільних або інших наук, які беруть участь у виконанні НДР, виконуючи технічні функції під керівництвом дослідників (підготовку комп'ютерних програм; виконання бібліографічного пошуку та відбір відповідних матеріалів з архівів і бібліотек; виконання експериментів, випробувань і аналізів; реєстрацію вимірювань, проведення розрахунків, підготовку креслень і схем; проведення статистичних обстежень тощо). Техніки можуть мати вищу освіту як другого (магістерського) рівня, так і початкового (короткий цикл) чи першого (бакалаврського) рівня та/чи необхідний професійний досвід і знання.

Показник щодо допоміжного персоналу, задіяного у виконанні НДР, містить інформацію щодо кількості працівників, які виконують допоміжні функції, пов'язані із проведенням НДР: працівники служби бухгалтерського обліку, патентних служб, підрозділів науково-технічної інформації, науково-технічних бібліотек; робітники, які здійснюють монтаж, наладку, обслуговування та ремонт наукового обладнання та приладів; робітники дослідних (експериментальних) виробництв; лаборанти, які можуть не мати вищої освіти.

Якщо є дані щодо кількості відпрацьованого часу працівниками, задіяними у виконанні НДР, то можуть бути відображені дані щодо витрат на оплату праці й навпаки.

Якщо є дані щодо кількості дослідників віком до 35 років включно, які мають вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, то можуть бути відображені дані щодо кількості дослідників, які мають вищу освіту другого (магістерського) рівня, або щодо кількості дослідників, які мають науковий ступінь доктора філософії (кандидата наук), за віковими групами "до 25 років" або "25–34 роки" або "35–39 років" на кінець звітного року й навпаки.

Якщо є дані щодо кількості жінок-дослідників віком до 35 років включно, які мають вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, то можуть бути відображені дані щодо кількості жінок-дослідників, які мають вищу освіту другого (магістерського) рівня, або щодо кількості жінок-дослідників, які мають науковий ступінь доктора філософії (кандидата наук), за віковими групами "до 25 років" або "25–34 роки" або "35–39 років" на кінець звітного року й навпаки.

Якщо є дані щодо кількості дослідників віком до 40 років включно, які мають науковий ступінь доктора наук, то можуть бути відображені дані щодо кількості дослідників, які мають науковий ступінь доктора наук, за віковими групами "до 25 років", або "25–34 роки", або "35–39 років", або "40–44 роки" на кінець звітного року й навпаки.

Якщо є дані щодо кількості жінок-дослідників віком до 40 років включно, які мають науковий ступінь доктора наук, то можуть бути відображені дані щодо кількості жінок-дослідників, які мають науковий ступінь доктора наук, за віковими групами "до 25 років", або "25–34 роки", або "35–39 років", або "40–44 роки" на кінець звітнього року й навпаки.

Дані щодо кількості дослідників віком до 35 років включно, які мають вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, можуть бути більшими або дорівнювати сумі даних щодо кількості дослідників, які мають вищу освіту другого (магістерського) рівня, та кількості дослідників, які мають науковий ступінь доктора філософії (кандидата наук), за віковими групами "до 25 років" та "25–34 роки" на кінець звітнього року.

Дані щодо кількості жінок-дослідників віком до 35 років включно, які мають вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, можуть бути більшими або дорівнювати сумі даних щодо кількості жінок-дослідників, які мають вищу освіту другого (магістерського) рівня, та кількості жінок-дослідників, які мають науковий ступінь доктора філософії (кандидата наук), за віковими групами "до 25 років" та "25–34 роки" на кінець звітнього року.

Дані щодо кількості дослідників віком до 40 років включно, які мають науковий ступінь доктора наук, можуть бути більшими або дорівнювати сумі даних щодо кількості дослідників, які мають науковий ступінь доктора наук, за віковими групами "до 25 років", "25–34 роки" та "35–39 років" на кінець звітнього року.

Дані щодо кількості жінок-дослідників віком до 40 років включно, які мають науковий ступінь доктора наук, можуть бути більшими або дорівнювати сумі даних щодо кількості жінок-дослідників, які мають науковий ступінь доктора наук, за віковими групами "до 25 років", "25–34 роки" та "35–39 років" на кінець звітнього року.

Дані щодо облікової кількості штатних працівників-дослідників мають бути більшими або дорівнювати сумі даних щодо облікової кількості штатних працівників-дослідників, які мають наукові ступені доктора наук, доктора філософії (кандидата наук), або рівень освіти магістра (спеціаліста).

Якщо є дані щодо кількості працівників-дослідників, які мають наукові ступені доктора наук, доктора філософії (кандидата наук) або рівень освіти магістра (спеціаліста), на кінець звітнього року, то можуть бути відображені дані щодо облікової кількості штатних працівників-дослідників, які мають наукові ступені доктора наук, доктора філософії (кандидата наук) або рівень освіти магістра (спеціаліста), на кінець звітнього року.

Якщо є дані щодо облікової кількості штатних працівників-дослідників, які мають наукові ступені доктора наук або доктора філософії (кандидата наук), або рівень освіти магістра (спеціаліста), то можуть бути відображені дані щодо облікової кількості штатних працівників-дослідників (усього).

Якщо є дані щодо кількості працівників, задіяних у виконанні НДР, за іншими рівнями освіти, то можуть бути відображені дані щодо облікової кількості штатних працівників-дослідників (усього).

Якщо є дані щодо кількості працівників, задіяних у виконанні НДР (усього, за категоріями персоналу, рівнем освіти, галузями наук), на кінець звітнього року, то можуть бути відображені дані щодо кількості відпрацьованого часу працівниками, задіяними у виконанні НДР (усього, за категоріями персоналу, рівнем освіти, галузями наук), за звітний рік.

Якщо є дані щодо кількості жінок, задіяних у виконанні НДР (усього, за категоріями персоналу, рівнем освіти, галузями наук), на кінець звітнього року, то можуть бути відображені дані щодо кількості відпрацьованого часу жінками (усього, за категоріями персоналу, рівнем освіти, галузями наук), задіяними у виконанні НДР, за звітний рік.

3. У запитанні "Чи планує Ваше підприємство в наступному році здійснювати наукові дослідження та розробки?" може бути проставлено позначку "V" в одній з комірок "Так" або "Ні".

Роз'яснення щодо показників форми державного статистичного спостереження № 3-наука (річна) "Звіт про здійснення наукових досліджень і розробок" від 23 червня 2025 року № 19.1.2-12/11-25 є недійсними з 01 січня 2027 року.

Заступник директора департаменту
структурної статистики апарату
Держстату

Олена КОЛПАКОВА

від _____ № _____